

ביצד צולין פרק שביעי פסחים

ק"ח א מ"י שם ה' ה':
ק"ט ב ט"ש"ע א"ח ס"י
ק"ע ס"ה:
ג נט"ש"ע א"ח ס"י נג
סעף טז:
ק"ב ד ה ט"ש"ע א"ח ס"י
ק"ג ס"ח:
ק"בא ו ז מ"י פ"ט מה"ל
ק"פ ה' ו':

רבינו הגאון

יכול יתא נאכל בשתי
חבורות ת"ל יאכל.
ואמרין במאי פליגי רבי
יהודה סבר יש אם למסורת
יאכל כתיב בבית אחד יש
רשות לאוכל לאוכלו
ולאוכל קא מוהיר רחמנא
שלא יאכל אותו אלא
במקום אחד בלבד ולא
בשני מקומות. ורבי שמעון
סבר יש אם למקרא יאכל
קוראים על הפסח קא
מוהר רחמנא להאכל
בחבורה אחת ולא בשתי
חבורות אבל חבורה אחת
בשני מקומות רשאין.
דקימא לן כרבי יהודה
ודנן סתמא כותיה. ונפצה
מחיצה ביניהם ונתפרדו
הצמץ לחד, והצמץ לחד
נעשו כשתי חבורות בפסח
אחד. וכן אם היו שתי
חבורות כל אחת בפסח
שלה נסתלקה מחיצה
מביניהם ונתערבו כאילו
באו אלו לתוך אלו ואלו
לתוך אלו. ופשוטות הן.
הכלה הופכת את פניה
ואוכלת. פ"י מפני שהיא
בושה לאוכל. רב הונא
כדאיקלע לבי רב נחמן בר
יצחק אמרו ליה מה שמן,
אמר להו רב הונא. פ"י
נסמכתי בישיבה להקרות
רב. ובוה השם אני ירום,
לפיכך אמר בעל השם אנא
כלומר סמוך בישיבה אמר
וכי. ענינו מסרבין לקטן
ואין מסרבין לגדול. כל מה
שאוטר לך בעל הבית
עשה. והשוותה כוסו בבת
אחת היו זה גרגרן אלו
כולם דברים פשוטין הן.
אמר רב הונא בני חבורה
נכנסין אפילו בשלישה
ויוצאין אפי' באחד כו'. פ"י
בני חבורה שנמנו על
הפסח ובאו מקצת מהן
בעת שדרך בני אדם להכנס
ולאוכל הפסח ושגרו
הדיאלה, פ"י דיאלה כגון
השמש שהוא השמש
שלחן וחפשי אחריהם אחרי
הנשאים מבני חבורה ולא
מצאם, אפי' אם לא
ובאו אלא שלשה בלבד,
אוכלין את הפסח ההוא,
ואין עליהן להמתין להם
עד שיבואו כיון שנתאחו
לבוא מדרך בני אדם כולם.
אבל פחות משלשה לא
יאכלו אלא ימתנו עד
שיבואו שאר בני החבורה
הזו הנכנסין. אבל אם
היו מקובצין כולן וראו
מקצתן למקצתן ויצאו
ונתאחו יתר מן השיעור
שאמרו, והדר בא דיאלה
ולא מצאם. אפילו לא
נשאר מכל בני חבורה אלא
אחד, כגון שהיו שם כולם
וראו זה את זה ויצאו אוכלין

לאשמעינן ללך חשבינן
כשתי מקומות אע"פ שאכלה מקצת
סעודה בלל הפיכת פניה אי נמי
קמ"ל דחייבת להפוך פניה כדאמר
בגמרא כלה תמן:

אין מסרבין לגדול

אפוריא לא שייך למימר משום
דאין מסרבין דשיבת פוריא דבר
גסות ושכרה הוא ולא היה לו לישב
אי לאו משום כל מה שאמר בעל
הבית עשה: (א) **בנבסין בני בוי**.
פירש ר"ח חבורה שנמנו על הפסח
וצאו מקצת מהן צעת שדרך בני
לחם לאכול ושגרו הדיאלה פ"י שמש
המשפ אחריהם ולא מנאן אס
נמקצנו רק שלשה אוכלין את הפסח
ואין עליהן להמתין עד שיבואו
כולם אצל פחות משלשה לא אכל
אס היו מקובצים יחד ויצאו ונתאחו
והדר צהו דיאלה ולא מנאן אפילו
להמתין כיון שהיו שם ואלו:

אמר רבינא ונתתן דמים

האוכל פסח ולית הלכתא
כוותיה והי"מ דעל צעידתא דעיילי
אינשי והדר צהו דיאלה:

הדרך עלך ביצד צולין

אמרי ליה לא סבר לה מר
השותה כוסו בבת אחת הרי זה גרגרן אמר להו
הלא אמרי בכוסך קמן וייגך מתוך
וכריסי רחבה אמר רב הונא יבני חבורה
בנבסין בשלשה ויוצאין אפילו
באחד אמר רבה יהוא דעייל בעידנא דרגילי
למיעל והוא דרגש בהו דיאלה
אמר רבינא ונתתן דמים וצריך
האחרון להוסיף דמים ולית הלכתא כוותיה:

הדרך עלך ביצד צולין

שיפצרו צו: ושטייה צמיי זימני.
הפסיק צו: ולא אהדר אפיה.
לד אחר אלף שמה לעיניה: צעל
השם אגא. מקטנותי כך קוראין לי
רב הונא: מ"ט כי אמרי לך כיצד
אפוריא איסיבת. ולא יצבת על
גבי קרקע ולא על גבי ספסל ולהכי
צעו ליה שלא היה מנהגם כך
ותמיהא להו: כל מה שאמר לך
בעל הבית עשה. מתניתא היא
במסכת דרך ארץ (בפרק זן עזא"י)
(ד"ד רבא פ"ה): **מסרבין לקטן**.
מלקבל דבריו עד שיפציר צו: ואין
מסרבין לגדול. שכן במלכים
שאלמו לאצרהם כן תעשה (בבבבבבב)
ולא סירצו צו וללוט אמרו כי
בצחוב נלין עד ויפצרו צם מאלד
(שם יט): **כלה הופכת פניה סגן**.
ואין דרך האיש להפוך פניו: רבי
ישמעאל צר רבי יוסי כריסו רחבה
הואי כדאמרין בשוכר את הפועלים
(ב"מ דף פז): **צני חבורה**.
לאו בפסח קאי: צני חבורה. שמש
המשמש בצעודתן נכנסין בשלשה
להסב ואס צא יחיד או שנים
והסבון אין על השמש לשמש עלייהו:
ויוצאין באחד אחד. כל מי שסיים
אכילתו קודם אס צא לצאת יאל ואע"פ
שקשה לשמש לשרת היחידים
הנשארים: והוא דעיילי צעידתא
דעיילי אינשי. שאין האחרון מאריך
יותר משעת סעודת האחרים וגם
צניסתן לא ימרו להסב כדי לאחר
השמש עד זמן גמר שעת סעודה:
והוא דרגש צהו דיאלה. שהודיעו
לשמש שזה דרכן לצאת אחד אחד
לפי שטורח הוא לו לשמש
היחידים: ולצריך האחרון להוסיף
דמים. לשמש:

הדרך עלך ביצד צולין

ואמר רבינא ונתתן דמים האוכל
הפסח, ולית הלכתא כותיה. והני
מילי דעל באידנא דעיילי אינשי כרבה
והדר בהו דיאלה. הדרך עלך ביצד צולין

יכול יהא. עיקרו של פסח נאכל בשתי חבורות: ס"ל צמיי אחד יאכל
וקצרו יש אס למקרא. יאכל הפסח קאי ולא אגברי כלומר עיקר
תחלת אכילתו תהא בחבורה אחת ולא יתחלק לשתי חבורות אכל
גברא אי צמיי קאי מהכא ואזיל ואזיל הכא דלא קפיד רחמנא אלף
אעיקר תחלת אכילה מדקרינן יאכל
אפסח ולא יאכל אגברא. ואני שמעתי
חילוף ר' יהודה סבר יש אס למקרא
צמיי אחד ולא צמיי מקומות ור"ש
סבר יש אס למסורת שמסר אונקלוס
הגר בחבורה חדא יתאכל אכל אשני
מקומות לא קפיד וקשה לי לאומרו
דלא שמעתי מסורת כזה מעולם ועוד
דקימא לן דר' שמעון יש אס למקרא
ס"ל צשמעתא קמייתא דסנהדרין ו
ועוד לישא דצמייא דייקא כותי
דגצי חבורות נקט פסח נאכל ולא
נקט שתי חבורות אוכלין אותו וגבי
מקומות נקט האוכל אוכל ולא נקט
פסח נאכל הלכך כי דרשינן צמיי
אחד יאכל צמייא אפסח שמעתי
למעוטי חבורות וכי דרשינן יאכל
אגברי משמע למעוטי מקומות:
ונפרסה מחילה צמיי גרסינן. היו
יושצין חבורה אחת ואוכלין פסח אחד
ונפרסה מחילה צמיי גרסינן ועשאו שני
חבורות לדברי האומר פסח נאכל
צמיי חבורות גומרין אכילתן ואע"ג
דמאן דאית ליה פסח נאכל צמיי
חבורות אוסר לאדען לאכול צמיי
מקומות הכא לא נעשה לכל חבורה
וחבורה מקומות כמקום אחר שהרי
אינו רואה אורח שלא ראה עד עכשיו
ואין כאן מקום חדש: היו יושצין.
צ' חבורות צמיי צמיי ואכלו שם
פסחיהם ונסתלקה המחילה יש כאן
אורח חדש ונעשה לכל חבורה כמקום
אחר והוא ליה כאוכלים צמיי
הראשון וצמיי הלכך לדברי האומר
אין האוכל אוכל צמיי מקומות אין
אוכלים: פשיט ליה מפשט. אומרה
לשמעה זו פשוטה ומפורשת כמו
שאמרנו שעשיית מחילה עושה אותן
שתי חבורות וסילוק מחילה עושה
אותן שני מקומות ולא מספקא ליה
צה מנדי: מ"ע. למה לה להפוך
פניה ומאי אורחה צמיי: מפני שהיא
צושה. לאכול לעיני האנשים על ידי
שמסתכלין צה: ישיב. ומטה מקום
הסב חשובין היא והקטנים יושצין
על גבי ספסלין וניהג עצמו בחשיבות:
קצניה צהו זימנא. ולא סריצ עד

יכול יהא נאכל בשתי חבורות ת"ל בבית
אחד יאכל במאי קמיפלגי רבי יהודה סבר יש
אם למסורת ור' שמעון סבר יש אם למקרא
היו יושבין ונפרסה מחיצה ביניהם לדברי
האומר פסח נאכל בשתי חבורות אוכלין
לדברי האומר אין הפסח נאכל בשתי
חבורות אין אוכלין היו יושבין ונסתלקה
מחיצה ביניהן לדברי האומר האוכל אוכל
בשני מקומות אוכלין לדברי האומר אין
האוכל אוכל בשני מקומות אין אוכלין יתיב
רב כהנא קא פשיט ליה מפשט א"ל רב אשי
לרב כהנא ותיבעי לך איבעיא סילוק מחיצה
ועשיית מחיצה מי הוי כב' מקומות וכב'
חבורות דמי או לא *תיקו: הכלה הופכת את
פניה וכו': מ"ט א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן
מפני שהיא בושה רב הונא בריה דרב נתן
איקלע לבי רב נחמן בר יצחק אמרו ליה
מה שמך אמר להו רב הונא אמרו ניתב מר
אפוריא יתיב יהבו ליה כסא קבליה בחד
זימנא ושתיה בתרי זימני ואלא אהדר אפיה
אמרו ליה מ"ט קרית לך רב הונא אמר להו
בעל השם אני מ"ט כי אמרו לך ניתב
אפוריא יתבת אמר להו יכל מה שיאמר לך
בעל הבית עשה (א) (חזון מצא) מאי טעמא
כי יהבי לך כסא קבלת בחד זימנא אמר
להו מסרבין לקטן יואין מסרבין לגדול מ"ט
אשתיתיה בתרי זימני אמר להו דתניא
יהשותה כוסו בבת אחת הרי זה גרגרן שנים
דרך ארץ שלשה מוגסי הרוח מאי טעמא לא
אהדרת אפך אמר להו כלה הופכת פניה
תנן ר' ישמעאל ברבי יוסי איקלע לבי רבי
שמעון ברבי יוסי בן לקוניא יהבו ליה כסא
קבליה בחד זימנא ושתיה בחד זימנא
אמרי ליה לא סבר לה מר השותה כוסו
בבת אחת הרי זה גרגרן אמר להו
הלא אמרי בכוסך קמן וייגך מתוך
וכריסי רחבה אמר רב הונא יבני חבורה
בנבסין בשלשה ויוצאין אפילו באחד
אמר רבינא ונתתן דמים וצריך האחרון
להוסיף דמים ולית הלכתא כוותיה:

הדרך עלך ביצד צולין

שיפצרו צו: ושטייה צמיי זימני.
הפסיק צו: ולא אהדר אפיה.
לד אחר אלף שמה לעיניה: צעל
השם אגא. מקטנותי כך קוראין לי
רב הונא: מ"ט כי אמרי לך כיצד
אפוריא איסיבת. ולא יצבת על
גבי קרקע ולא על גבי ספסל ולהכי
צעו ליה שלא היה מנהגם כך
ותמיהא להו: כל מה שאמר לך
בעל הבית עשה. מתניתא היא
במסכת דרך ארץ (בפרק זן עזא"י)
(ד"ד רבא פ"ה): **מסרבין לקטן**.
מלקבל דבריו עד שיפציר צו: ואין
מסרבין לגדול. שכן במלכים
שאלמו לאצרהם כן תעשה (בבבבבבב)
ולא סירצו צו וללוט אמרו כי
בצחוב נלין עד ויפצרו צם מאלד
(שם יט): **כלה הופכת פניה סגן**.
ואין דרך האיש להפוך פניו: רבי
ישמעאל צר רבי יוסי כריסו רחבה
הואי כדאמרין בשוכר את הפועלים
(ב"מ דף פז): **צני חבורה**.
לאו בפסח קאי: צני חבורה. שמש
המשמש בצעודתן נכנסין בשלשה
להסב ואס צא יחיד או שנים
והסבון אין על השמש לשמש עלייהו:
ויוצאין באחד אחד. כל מי שסיים
אכילתו קודם אס צא לצאת יאל ואע"פ
שקשה לשמש לשרת היחידים
הנשארים: והוא דעיילי צעידתא
דעיילי אינשי. שאין האחרון מאריך
יותר משעת סעודת האחרים וגם
צניסתן לא ימרו להסב כדי לאחר
השמש עד זמן גמר שעת סעודה:
והוא דרגש צהו דיאלה. שהודיעו
לשמש שזה דרכן לצאת אחד אחד
לפי שטורח הוא לו לשמש
היחידים: ולצריך האחרון להוסיף
דמים. לשמש:

הדרך עלך ביצד צולין

ואמר רבינא ונתתן דמים האוכל
הפסח, ולית הלכתא כותיה. והני
מילי דעל באידנא דעיילי אינשי כרבה
והדר בהו דיאלה. הדרך עלך ביצד צולין

הדרך עלך ביצד צולין

שיפצרו צו: ושטייה צמיי זימני.
הפסיק צו: ולא אהדר אפיה.
לד אחר אלף שמה לעיניה: צעל
השם אגא. מקטנותי כך קוראין לי
רב הונא: מ"ט כי אמרי לך כיצד
אפוריא איסיבת. ולא יצבת על
גבי קרקע ולא על גבי ספסל ולהכי
צעו ליה שלא היה מנהגם כך
ותמיהא להו: כל מה שאמר לך
בעל הבית עשה. מתניתא היא
במסכת דרך ארץ (בפרק זן עזא"י)
(ד"ד רבא פ"ה): **מסרבין לקטן**.
מלקבל דבריו עד שיפציר צו: ואין
מסרבין לגדול. שכן במלכים
שאלמו לאצרהם כן תעשה (בבבבבבב)
ולא סירצו צו וללוט אמרו כי
בצחוב נלין עד ויפצרו צם מאלד
(שם יט): **כלה הופכת פניה סגן**.
ואין דרך האיש להפוך פניו: רבי
ישמעאל צר רבי יוסי כריסו רחבה
הואי כדאמרין בשוכר את הפועלים
(ב"מ דף פז): **צני חבורה**.
לאו בפסח קאי: צני חבורה. שמש
המשמש בצעודתן נכנסין בשלשה
להסב ואס צא יחיד או שנים
והסבון אין על השמש לשמש עלייהו:
ויוצאין באחד אחד. כל מי שסיים
אכילתו קודם אס צא לצאת יאל ואע"פ
שקשה לשמש לשרת היחידים
הנשארים: והוא דעיילי צעידתא
דעיילי אינשי. שאין האחרון מאריך
יותר משעת סעודת האחרים וגם
צניסתן לא ימרו להסב כדי לאחר
השמש עד זמן גמר שעת סעודה:
והוא דרגש צהו דיאלה. שהודיעו
לשמש שזה דרכן לצאת אחד אחד
לפי שטורח הוא לו לשמש
היחידים: ולצריך האחרון להוסיף
דמים. לשמש:

הדרך עלך ביצד צולין

שיפצרו צו: ושטייה צמיי זימני.
הפסיק צו: ולא אהדר אפיה.
לד אחר אלף שמה לעיניה: צעל
השם אגא. מקטנותי כך קוראין לי
רב הונא: מ"ט כי אמרי לך כיצד
אפוריא איסיבת. ולא יצבת על
גבי קרקע ולא על גבי ספסל ולהכי
צעו ליה שלא היה מנהגם כך
ותמיהא להו: כל מה שאמר לך
בעל הבית עשה. מתניתא היא
במסכת דרך ארץ (בפרק זן עזא"י)
(ד"ד רבא פ"ה): **מסרבין לקטן**.
מלקבל דבריו עד שיפציר צו: ואין
מסרבין לגדול. שכן במלכים
שאלמו לאצרהם כן תעשה (בבבבבבב)
ולא סירצו צו וללוט אמרו כי
בצחוב נלין עד ויפצרו צם מאלד
(שם יט): **כלה הופכת פניה סגן**.
ואין דרך האיש להפוך פניו: רבי
ישמעאל צר רבי יוסי כריסו רחבה
הואי כדאמרין בשוכר את הפועלים
(ב"מ דף פז): **צני חבורה**.
לאו בפסח קאי: צני חבורה. שמש
המשמש בצעודתן נכנסין בשלשה
להסב ואס צא יחיד או שנים
והסבון אין על השמש לשמש עלייהו:
ויוצאין באחד אחד. כל מי שסיים
אכילתו קודם אס צא לצאת יאל ואע"פ
שקשה לשמש לשרת היחידים
הנשארים: והוא דעיילי צעידתא
דעיילי אינשי. שאין האחרון מאריך
יותר משעת סעודת האחרים וגם
צניסתן לא ימרו להסב כדי לאחר
השמש עד זמן גמר שעת סעודה:
והוא דרגש צהו דיאלה. שהודיעו
לשמש שזה דרכן לצאת אחד אחד
לפי שטורח הוא לו לשמש
היחידים: ולצריך האחרון להוסיף
דמים. לשמש:

הדרך עלך ביצד צולין

ואמר רבינא ונתתן דמים האוכל
הפסח, ולית הלכתא כותיה. והני
מילי דעל באידנא דעיילי אינשי כרבה
והדר בהו דיאלה. הדרך עלך ביצד צולין

יכול יהא. עיקרו של פסח נאכל בשתי חבורות: ס"ל צמיי אחד יאכל
וקצרו יש אס למקרא. יאכל הפסח קאי ולא אגברי כלומר עיקר
תחלת אכילתו תהא בחבורה אחת ולא יתחלק לשתי חבורות אכל
גברא אי צמיי קאי מהכא ואזיל ואזיל הכא דלא קפיד רחמנא אלף
אעיקר תחלת אכילה מדקרינן יאכל
אפסח ולא יאכל אגברא. ואני שמעתי
חילוף ר' יהודה סבר יש אס למקרא
צמיי אחד ולא צמיי מקומות ור"ש
סבר יש אס למסורת שמסר אונקלוס
הגר בחבורה חדא יתאכל אכל אשני
מקומות לא קפיד וקשה לי לאומרו
דלא שמעתי מסורת כזה מעולם ועוד
דקימא לן דר' שמעון יש אס למקרא
ס"ל צשמעתא קמייתא דסנהדרין ו
ועוד לישא דצמייא דייקא כותי
דגצי חבורות נקט פסח נאכל ולא
נקט שתי חבורות אוכלין אותו וגבי
מקומות נקט האוכל אוכל ולא נקט
פסח נאכל הלכך כי דרשינן צמיי
אחד יאכל צמייא אפסח שמעתי
למעוטי חבורות וכי דרשינן יאכל
אגברי משמע למעוטי מקומות:
ונפרסה מחילה צמיי גרסינן. היו
יושצין חבורה אחת ואוכלין פסח אחד
ונפרסה מחילה צמיי גרסינן ועשאו שני
חבורות לדברי האומר פסח נאכל
צמיי חבורות גומרין אכילתן ואע"ג
דמאן דאית ליה פסח נאכל צמיי
חבורות אוסר לאדען לאכול צמיי
מקומות הכא לא נעשה לכל חבורה
וחבורה מקומות כמקום אחר שהרי
אינו רואה אורח שלא ראה עד עכשיו
ואין כאן מקום חדש: היו יושצין.
צ' חבורות צמיי צמיי ואכלו שם
פסחיהם ונסתלקה המחילה יש כאן
אורח חדש ונעשה לכל חבורה כמקום
אחר והוא ליה כאוכלים צמיי
הראשון וצמיי הלכך לדברי האומר
אין האוכל אוכל צמיי מקומות אין
אוכלים: פשיט ליה מפשט. אומרה
לשמעה זו פשוטה ומפורשת כמו
שאמרנו שעשיית מחילה עושה אותן
שתי חבורות וסילוק מחילה עושה
אותן שני מקומות ולא מספקא ליה
צה מנדי: מ"ע. למה לה להפוך
פניה ומאי אורחה צמיי: מפני שהיא
צושה. לאכול לעיני האנשים על ידי
שמסתכלין צה: ישיב. ומטה מקום
הסב חשובין היא והקטנים יושצין
על גבי ספסלין וניהג עצמו בחשיבות:
קצניה צהו זימנא. ולא סריצ עד

יכול יהא נאכל בשתי חבורות ת"ל בבית
אחד יאכל במאי קמיפלגי רבי יהודה סבר יש
אם למסורת ור' שמעון סבר יש אם למקרא
היו יושבין ונפרסה מחיצה ביניהם לדברי
האומר פסח נאכל בשתי חבורות אוכלין
לדברי האומר אין הפסח נאכל בשתי
חבורות אין אוכלין היו יושבין ונסתלקה
מחיצה ביניהן לדברי האומר האוכל אוכל
בשני מקומות אוכלין לדברי האומר אין
האוכל אוכל בשני מקומות אין אוכלין יתיב
רב כהנא קא פשיט ליה מפשט א"ל רב אשי
לרב כהנא ותיבעי לך איבעיא סילוק מחיצה
ועשיית מחיצה מי הוי כב' מקומות וכב'
חבורות דמי או לא *תיקו: הכלה הופכת את
פניה וכו': מ"ט א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן
מפני שהיא בושה רב הונא בריה דרב נתן
איקלע לבי רב נחמן בר יצחק אמרו ליה
מה שמך אמר להו רב הונא אמרו ניתב מר
אפוריא יתיב יהבו ליה כסא קבליה בחד
זימנא ושתיה בתרי זימני ואלא אהדר אפיה
אמרו ליה מ"ט קרית לך רב הונא אמר להו
בעל השם אני מ"ט כי אמרו לך ניתב
אפוריא יתבת אמר להו יכל מה שיאמר לך
בעל הבית עשה (א) (חזון מצא) מאי טעמא
כי יהבי לך כסא קבלת בחד זימנא אמר
להו מסרבין לקטן יואין מסרבין לגדול מ"ט
אשתיתיה בתרי זימני אמר להו דתניא
יהשותה כוסו בבת אחת הרי זה גרגרן שנים
דרך ארץ שלשה מוגסי הרוח מאי טעמא לא
אהדרת אפך אמר להו כלה הופכת פניה
תנן ר' ישמעאל ברבי יוסי איקלע לבי רבי
שמעון ברבי יוסי בן לקוניא יהבו ליה כסא
קבליה בחד זימנא ושתיה בחד זימנא
אמרי ליה לא סבר לה מר השותה כוסו
בבת אחת הרי זה גרגרן אמר להו
הלא אמרי בכוסך קמן וייגך מתוך
וכריסי רחבה אמר רב הונא יבני חבורה
בנבסין בשלשה ויוצאין אפילו באחד
אמר רבינא ונתתן דמים וצריך האחרון
להוסיף דמים ולית הלכתא כוותיה:

הדרך עלך ביצד צולין

שיפצרו צו: ושטייה צמיי זימני.
הפסיק צו: ולא אהדר אפיה.
לד אחר אלף שמה לעיניה: צעל
השם אגא. מקטנותי כך קוראין לי
רב הונא: מ"ט כי אמרי לך כיצד
אפוריא איסיבת. ולא יצבת על
גבי קרקע ולא על גבי ספסל ולהכי
צעו ליה שלא היה מנהגם כך
ותמיהא להו: כל מה שאמר לך
בעל הבית עשה. מתניתא היא
במסכת דרך ארץ (בפרק זן עזא"י)
(ד"ד רבא פ"ה): **מסרבין לקטן**.
מלקבל דבריו עד שיפציר צו: ואין
מסרבין לגדול. שכן במלכים
שאלמו לאצרהם כן תעשה (בבבבבבב)
ולא סירצו צו וללוט אמרו כי
בצחוב נלין עד ויפצרו צם מאלד
(שם יט): **כלה הופכת פניה סגן**.
ואין דרך האיש להפוך פניו: רבי
ישמעאל צר רבי יוסי כריסו רחבה
הואי כדאמרין בשוכר את הפועלים
(ב"מ דף פז): **צני חבורה**.
לאו בפסח קאי: צני חבורה. שמש
המשמש בצעודתן נכנסין בשלשה
להסב ואס צא יחיד או שנים
והסבון אין על השמש לשמש עלייהו:
ויוצאין באחד אחד. כל מי שסיים
אכילתו קודם אס צא לצאת יאל ואע"פ
שקשה לשמש לשרת היחידים
הנשארים: והוא דעיילי צעידתא
דעיילי אינשי. שאין האחרון מאריך
יותר משעת סעודת האחרים וגם
צניסתן לא ימרו להסב כדי לאחר
השמש עד זמן גמר שעת סעודה:
והוא דרגש צהו דיאלה. שהודיעו
לשמש שזה דרכן לצאת אחד אחד
לפי שטורח הוא לו לשמש
היחידים: ולצריך האחרון להוסיף
דמים. לשמש:

הדרך עלך ביצד צולין

ואמר רבינא ונתתן דמים האוכל
הפסח, ולית הלכתא כותיה. והני
מילי דעל באידנא דעיילי אינשי כרבה
והדר בהו דיאלה. הדרך עלך ביצד צולין

הדרך עלך ביצד צולין

שיפצרו צו: ושטייה צמיי זימני.
הפסיק צו: ולא אהדר אפיה.
לד אחר אלף שמה לעיניה: צעל
השם אגא. מקטנותי כך קוראין לי
רב הונא: מ"ט כי אמרי לך כיצד
אפוריא איסיבת. ולא יצבת על
גבי קרקע ולא על גבי ספסל ולהכי
צעו ליה שלא היה מנהגם כך
ותמיהא להו: כל מה שאמר לך
בעל הבית עשה. מתניתא היא
במסכת דרך ארץ (בפרק זן עזא"י)
(ד"ד רבא פ"ה): **מסרבין לקטן**.
מלקבל דבריו עד שיפציר צו: ואין
מסרבין לגדול. שכן במלכים
שאלמו לאצרהם כן תעשה (בבבבבבב)
ולא סירצו צו וללוט אמרו כי
בצחוב נלין עד ויפצרו צם מאלד
(שם יט): **כלה הופכת פניה סגן**.
ואין דרך האיש להפוך פניו: רבי
ישמעאל צר רבי יוסי כריסו רחבה
הואי כדאמרין בשוכר את הפועלים
(ב"מ דף פז): **צני חבורה**.
לאו בפסח קאי: צני חבורה. שמש
המשמש בצעודתן נכנסין בשלשה
להסב ואס צא יחיד או שנים
והסבון אין על השמש לשמש עלייהו:
ויוצאין באחד אחד. כל מי שסיים
אכילתו קודם אס צא לצאת יאל ואע"פ
שקשה לשמש לשרת היחידים
הנשארים: והוא דעיילי צעידתא
דעיילי אינשי. שאין האחרון מאריך
יותר משעת סעודת האחרים וגם
צניסתן לא ימרו להסב כדי לאחר
השמש עד זמן גמר שעת סעודה:
והוא דרגש צהו דיאלה. שהודיעו
לשמש שזה דרכן לצאת אחד אחד
לפי שטורח הוא לו לשמש
היחידים: ולצריך האחרון להוסיף
דמים. לשמש:

הדרך עלך ביצד צולין

שיפצרו צו: ושטייה צמיי זימני.
הפסיק צו: ולא אהדר אפיה.
לד אחר אלף שמה לעיניה: צעל
השם אגא. מקטנותי כך קוראין לי
רב הונא: מ"ט כי אמרי לך כיצד
אפוריא איסיבת. ולא יצבת על
גבי קרקע ולא על גבי ספסל ולהכי
צעו ליה שלא היה מנהגם כך
ותמיהא להו: כל מה שאמר לך
בעל הבית עשה. מתניתא היא
במסכת דרך ארץ (בפרק זן עזא"י)
(ד"ד רבא פ"ה): **מסרבין לקטן**.
מלקבל דבריו עד שיפציר צו: ואין
מסרבין לגדול. שכן במלכים
שאלמו לאצרהם כן תעשה (בבבבבבב)
ולא סירצו צו וללוט אמרו כי
בצחוב נלין עד ויפצרו צם מאלד
(שם יט): **כלה הופכת פניה סגן**.
ואין דרך האיש להפוך פניו: רבי
ישמעאל צר רבי יוסי כריסו רחבה
הואי כדאמרין בשוכר את הפועלים
(ב"מ דף פז): **צני חבורה**.
לאו בפסח קאי: צני חבורה. שמש
המשמש בצעודתן נכנסין בשלשה
להסב ואס צא יחיד או שנים
והסבון אין על השמש לשמש עלייהו:
ויוצאין באחד אחד. כל מי שסיים
אכילתו קודם אס צא לצאת יאל ואע"פ
שקשה לשמש לשרת היחידים
הנשארים: והוא דעיילי צעידתא
דעיילי אינשי. שאין האחרון מאריך
יותר משעת סעודת האחרים וגם
צניסתן לא ימרו להסב כדי לאחר
השמש עד זמן גמר שעת סעודה:
והוא דרגש צהו דיאלה. שהודיעו
לשמש שזה דרכן לצאת אחד אחד
לפי שטורח הוא לו לשמש
היחידים: ולצריך האחרון להוסיף
דמים. לשמש:

הדרך עלך ביצד צולין

ואמר רבינא ונתתן דמים האוכל
הפסח, ולית הלכתא כותיה. והני
מילי דעל באידנא דעיילי אינשי כרבה
והדר בהו דיאלה. הדרך עלך ביצד צולין

(א) סנהדרין ד. (ב) סנהדרין ד. (ג) סנהדרין ד.
קדושין י. (ד) סנהדרין ד. (ה) סנהדרין ד.
מוספות צבורות מד: ד"ה
ואין. (א) המנ"ח סמן
ק"ע ס"ק יו"ד העתיק
חזן מלא וכו' פי על זה
בשם הצ"ח ובשם מנ"מ
ע"ש וכו' השלי"ה בשער
האמיות אות ק' דף
נ"ח ע"ב בשם ראשית
החמה ע"ש דגרסתם חזן
מלא ע"ע במדועי אגדות,
(ד) [מס' ד"א רבא רפ"ז
ושם איתא כשהוא דבר
כשרות], (ה) [שם] צ"ל
כה: (ו) [בפרק ערך דיל
מפלה פי' גיבור או באריות
ע"ש], (ז) [דף ד. א. ט] וצ"ל
ולא לפסחות אחר שפחות
ר"מ], (ט) [שי"ך ע"א
נמשאה].

הגהות הב"ח
(א) תוספות ד"ה נמנן
וד"ה אמר הד"ס:

גליון הש"ס
גמרא רבי ישמעאל ברבי
יצחק בירושלמי פס"ג
דמעשרו יתא ר"א בר"ש:

האשה פרק שמיני פסחים

1. כי לא השאיר ליהואהו עם כי אם חמשים פרחים ועשרה רבב ועשרת אלפים רגלי בני אבדם מלך ארם וישם עפר לך: מלכים ב יג ו
2. וילך ויחוק את גמר בת דבלים ותהר ותלד לו בן: הושע א ג
3. ותהר עוד ותלד בת ויאמר לו קרא שמה לא רחמה כי לא אוסף עוד ארזים את בית ישראל כי נשא אשא לך: הושע א ו
4. קני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז: משלי ח כב
5. ויברכהו ויאמר רבב אבדם לאל עליון קנה שמים וארץ: הושע ב א
6. ויביאם אל גבול קדשו הר זה קנתה ימינו: תהלים עח ג
7. תפל עליהם אמתה ופחד בגבול דורוך ימינו פאננו עד ועבר עמך עד ועבר עם זו קניתי: שמות טו טו
8. והיה מספר בני ישראל כחול הקם אשר לא ימד ולא יספר והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אלהים: הושע ב א
9. וזרעתיה לי בארץ ורחמתי את לא רחמה ואמרת ללא עמי אתה יהוא יאמר אלקי: הושע ב כ
10. חזון ישעיהו בן אמוץ אשר קחה על יהודה וירושלם בימי עזריהו יותם אהו ויחזקיהו מלכי יהודה: ישעיהו א א
11. דבר ה' אשר היה אל הושע בן בארי בימי עזריהו יותם אהו ויחזקיהו מלכי יהודה: הושע ב א
12. וישלח אמוץ בן חנניאל את אלו יתקלל ויאשמו: משלי ל י
13. דור אביו יקלל ואת אמו לא יברך: משלי ל יא
14. מוקל מחצצים בין משאבים שם יתנו צדקות: ה' צדקת פרונו בישראל אז ירדו לשערים עם ה': שופטים ה יא
15. כי ששת חדשים ישב שם ויאב וכל ישראל עד הכרית כל יצר בארם: מלכים א יא טו
16. אלהים הבין דרבה והוא ידע את מקומו: איוב כח כג
17. מיד שאול אפרים מנות אהו קטקף שאול חנם ויחר מעיני הושע יג יד
18. והיה בשנה החמישית למלך רבבעם עלה שישק מלך מצרים על ירושלים: מלכים א יד כה
19. ואתפש בשני הלחת ואשלכם מעל שתי ידי ואשברם לעיניכם: דברים ט ז

דבליס. שמי לזכות דומה צד דומה: כי אדם מלך ארם וישים עפר לך: וספר וסלד בן ויאמר ה' אליו קרא שמו **יורעאל**. שעתיד אני לזרעם ולזרותם בגולה: ארבעה קנינין גרסינו. וצית המקדש אחד מיניו. קנינין חסדין צעניו לקרותם קנין לו כאלם שטורח לקנות דבר החביב לו: שלש גזירות. זרעאל דהיינו גולה ולא עמי ולא רחמה: יאמר להם וגו' וקצלו וגו'. בטלה גזירת הגלות. ורחמתי בטלה גזירת לא רחמה. ואמרתי ללא עמי עמי אתה בטלה גזירת לא עמי: קבר. האריך ימים מהם על ידי שמתנשאים בצננות הס ממים: וזה לימנות. כדליף לקמיה: זימי עזויהו יוס. סיפיה דקרא וזימי ירבעם בן יואש מלך ישראל: כהן צים אל. כומר לעבדים: וזכר את הרחמים גרסינו: כי לא אוסף עוד ארזים. אע"ג דפרוענותא הוא אידוכרי הוא מידכר סם רחמים: כי נשא אשא להם. לשון סליחה ואמתויה מממה ומיהו סליחה קא מידכר וסיפיה דקרא ללעיל הוא: רבי יוחנן אמר מהכא ורחמתי וגו' ואמרתי ללא עמי עמי אתה. אומם שלח הוי"ו מעמי ידבקו בהם ויהיו לי לעם: אפילו דור. רשעים שאביהן יקללו אל תלשיס: מהושע. שנתפס על שהלשין את ישראל ואף על פי שחטאו: לזקם עשה שפיון. שלא הוי"ו יכולין ללכותם יחד: יעפל לך סלמדי א'. להשיבן תשובה: גפא דרומאי. נשבע בע"ז: כהא נחסינן וכהא סלקינן. במחשבה זו אנו עסוקים תמיד: הגלה אוסן לנצל. שאין כשדים אמרים כשאר אומות: שעמוקם כשאלו ויפסד משם מהר כמו שהבטיחם מיד שאלו אפסד: שקרוב לזונם לנשון סורס. ולא תשתכח תורה מהן מהר: לזיס אמן. אנרסס מלור כשדים יא: כסף מלריס. שבזו ישראל צלחתס מנורריס כדמתיב (שמות יב) וינלו את מלריס וזימי רבבעם עלה שישק מלך מצרים ונטל את כל האולרות: לעיניס. כלומר דבר פלא ראיסס שם שהעין פונה להסתכל בו: תמריס

דבליס. שמי לזכות דומה צד דומה: כי אדם מלך ארם וישים עפר לך: וספר וסלד בן ויאמר ה' אליו קרא שמו **יורעאל**. שעתיד אני לזרעם ולזרותם בגולה: ארבעה קנינין גרסינו. וצית המקדש אחד מיניו. קנינין חסדין צעניו לקרותם קנין לו כאלם שטורח לקנות דבר החביב לו: שלש גזירות. זרעאל דהיינו גולה ולא עמי ולא רחמה: יאמר להם וגו' וקצלו וגו'. בטלה גזירת הגלות. ורחמתי בטלה גזירת לא רחמה. ואמרתי ללא עמי עמי אתה בטלה גזירת לא עמי: קבר. האריך ימים מהם על ידי שמתנשאים בצננות הס ממים: וזה לימנות. כדליף לקמיה: זימי עזויהו יוס. סיפיה דקרא וזימי ירבעם בן יואש מלך ישראל: כהן צים אל. כומר לעבדים: וזכר את הרחמים גרסינו: כי לא אוסף עוד ארזים. אע"ג דפרוענותא הוא אידוכרי הוא מידכר סם רחמים: כי נשא אשא להם. לשון סליחה ואמתויה מממה ומיהו סליחה קא מידכר וסיפיה דקרא ללעיל הוא: רבי יוחנן אמר מהכא ורחמתי וגו' ואמרתי ללא עמי עמי אתה. אומם שלח הוי"ו מעמי ידבקו בהם ויהיו לי לעם: אפילו דור. רשעים שאביהן יקללו אל תלשיס: מהושע. שנתפס על שהלשין את ישראל ואף על פי שחטאו: לזקם עשה שפיון. שלא הוי"ו יכולין ללכותם יחד: יעפל לך סלמדי א'. להשיבן תשובה: גפא דרומאי. נשבע בע"ז: כהא נחסינן וכהא סלקינן. במחשבה זו אנו עסוקים תמיד: הגלה אוסן לנצל. שאין כשדים אמרים כשאר אומות: שעמוקם כשאלו ויפסד משם מהר כמו שהבטיחם מיד שאלו אפסד: שקרוב לזונם לנשון סורס. ולא תשתכח תורה מהן מהר: לזיס אמן. אנרסס מלור כשדים יא: כסף מלריס. שבזו ישראל צלחתס מנורריס כדמתיב (שמות יב) וינלו את מלריס וזימי רבבעם עלה שישק מלך מצרים ונטל את כל האולרות: לעיניס. כלומר דבר פלא ראיסס שם שהעין פונה להסתכל בו: תמריס

דבליס. שמי לזכות דומה צד דומה: כי אדם מלך ארם וישים עפר לך: וספר וסלד בן ויאמר ה' אליו קרא שמו **יורעאל**. שעתיד אני לזרעם ולזרותם בגולה: ארבעה קנינין גרסינו. וצית המקדש אחד מיניו. קנינין חסדין צעניו לקרותם קנין לו כאלם שטורח לקנות דבר החביב לו: שלש גזירות. זרעאל דהיינו גולה ולא עמי ולא רחמה: יאמר להם וגו' וקצלו וגו'. בטלה גזירת הגלות. ורחמתי בטלה גזירת לא רחמה. ואמרתי ללא עמי עמי אתה בטלה גזירת לא עמי: קבר. האריך ימים מהם על ידי שמתנשאים בצננות הס ממים: וזה לימנות. כדליף לקמיה: זימי עזויהו יוס. סיפיה דקרא וזימי ירבעם בן יואש מלך ישראל: כהן צים אל. כומר לעבדים: וזכר את הרחמים גרסינו: כי לא אוסף עוד ארזים. אע"ג דפרוענותא הוא אידוכרי הוא מידכר סם רחמים: כי נשא אשא להם. לשון סליחה ואמתויה מממה ומיהו סליחה קא מידכר וסיפיה דקרא ללעיל הוא: רבי יוחנן אמר מהכא ורחמתי וגו' ואמרתי ללא עמי עמי אתה. אומם שלח הוי"ו מעמי ידבקו בהם ויהיו לי לעם: אפילו דור. רשעים שאביהן יקללו אל תלשיס: מהושע. שנתפס על שהלשין את ישראל ואף על פי שחטאו: לזקם עשה שפיון. שלא הוי"ו יכולין ללכותם יחד: יעפל לך סלמדי א'. להשיבן תשובה: גפא דרומאי. נשבע בע"ז: כהא נחסינן וכהא סלקינן. במחשבה זו אנו עסוקים תמיד: הגלה אוסן לנצל. שאין כשדים אמרים כשאר אומות: שעמוקם כשאלו ויפסד משם מהר כמו שהבטיחם מיד שאלו אפסד: שקרוב לזונם לנשון סורס. ולא תשתכח תורה מהן מהר: לזיס אמן. אנרסס מלור כשדים יא: כסף מלריס. שבזו ישראל צלחתס מנורריס כדמתיב (שמות יב) וינלו את מלריס וזימי רבבעם עלה שישק מלך מצרים ונטל את כל האולרות: לעיניס. כלומר דבר פלא ראיסס שם שהעין פונה להסתכל בו: תמריס

דבליס. שמי לזכות דומה צד דומה: כי אדם מלך ארם וישים עפר לך: וספר וסלד בן ויאמר ה' אליו קרא שמו **יורעאל**. שעתיד אני לזרעם ולזרותם בגולה: ארבעה קנינין גרסינו. וצית המקדש אחד מיניו. קנינין חסדין צעניו לקרותם קנין לו כאלם שטורח לקנות דבר החביב לו: שלש גזירות. זרעאל דהיינו גולה ולא עמי ולא רחמה: יאמר להם וגו' וקצלו וגו'. בטלה גזירת הגלות. ורחמתי בטלה גזירת לא רחמה. ואמרתי ללא עמי עמי אתה בטלה גזירת לא עמי: קבר. האריך ימים מהם על ידי שמתנשאים בצננות הס ממים: וזה לימנות. כדליף לקמיה: זימי עזויהו יוס. סיפיה דקרא וזימי ירבעם בן יואש מלך ישראל: כהן צים אל. כומר לעבדים: וזכר את הרחמים גרסינו: כי לא אוסף עוד ארזים. אע"ג דפרוענותא הוא אידוכרי הוא מידכר סם רחמים: כי נשא אשא להם. לשון סליחה ואמתויה מממה ומיהו סליחה קא מידכר וסיפיה דקרא ללעיל הוא: רבי יוחנן אמר מהכא ורחמתי וגו' ואמרתי ללא עמי עמי אתה. אומם שלח הוי"ו מעמי ידבקו בהם ויהיו לי לעם: אפילו דור. רשעים שאביהן יקללו אל תלשיס: מהושע. שנתפס על שהלשין את ישראל ואף על פי שחטאו: לזקם עשה שפיון. שלא הוי"ו יכולין ללכותם יחד: יעפל לך סלמדי א'. להשיבן תשובה: גפא דרומאי. נשבע בע"ז: כהא נחסינן וכהא סלקינן. במחשבה זו אנו עסוקים תמיד: הגלה אוסן לנצל. שאין כשדים אמרים כשאר אומות: שעמוקם כשאלו ויפסד משם מהר כמו שהבטיחם מיד שאלו אפסד: שקרוב לזונם לנשון סורס. ולא תשתכח תורה מהן מהר: לזיס אמן. אנרסס מלור כשדים יא: כסף מלריס. שבזו ישראל צלחתס מנורריס כדמתיב (שמות יב) וינלו את מלריס וזימי רבבעם עלה שישק מלך מצרים ונטל את כל האולרות: לעיניס. כלומר דבר פלא ראיסס שם שהעין פונה להסתכל בו: תמריס

תמריס

6 [ל'ל רב יהודה], 3 אבות פ"ו ה"א מילתא (בא) [בטלה סוף פרשה ט] ספרי פ"ר האזינו ג' א, 1 [גיטין פ"ג, ד] כפי"א: שאין

מוסף רש"י
ה' קנני ראשית דרכו. שציראמה קודם העולם, מפני שבעלה נחמשה מתקיים העולם בשביל המורה (אבות פ"ג מ"א). הבין דרכה. של מורה ולמדיה היות הוא ראיה להשיב (גיטין פ"ג, ד). גזירות. שחזון שמד שלא יעסקו במורה ולא יקיימו מצוות (שם). לפיכך הגלה אותם לבבל. בחזון הכית (שם).

רבינו חננאל
ישראל אחד משלשה קנינין וכו'. א"ר יוחנן אוי לה לרבנות שמקברת בישראל שאין לך נביא בישראל שלא קפח ארבעה מלכים בימיו. מפני מה זכה ירבעם להמנות עם מלכי בית דוד מפני שלא קבל לשון הרע על עמוס, שאמר וישלח [אמצייה] (ש"קלל [ואת אמן] לא יברך אל תלשן אותו מהושע כו'. צדקות פרונו, צדקה עשה הקב"ה לישראל שפיון לבין האומות. מיד שאול אפרים וזו בבל שהיא עמוקה למטעתן ישראל כסף מצרים וכתב הלוחות.

